

UREDNIŠTVO
IN UPRAVNIŠTVO
JE V LJUBLJANI.

POSAMEZNE
ŠTEVILKE PO 10
VINARJEV.

NOVA DOBA

NAROČNINA ZA
CELO LETO 8 K,
ZA POL LETA 4 K,
ZA ČETRT LETA
2 K.
V LJUBLJANI S
POŠILJANJEM NA
DOM ISTE CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

IZHAJA VSAKO SREDO IN SOBOTO. — ZA OZNANILA SE PLAČE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZNANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, ČE SE TISKA DVAKRAT IN PO 9 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPISOV NE VRAČAMO. — NA NAROČBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROČNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVU BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROČNINE, REKLAMACIJE, OZNANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

„Slovenska Gospodarska Stranka“

sklicuje

za nedeljo, 26. t. m., po 3. uri popoldne
v Ribnici, v dvorani „pri Cenetu“

javen ljudski shod

na katerem naj določi kmetsko ljudstvo

deželnozborska kandidata za ko-
čevski-ribniški-velikolaški okraj.

Volja ljudstva naj pride do zmage! Gospodarski
napredek nad vse!

Položaj v Ljubljani.

Ljubljana je od nekaj veljala in še velja za trdnjavo narodno-napredne stranke. Saj je pa tudi vse to svoječasnno živahno in uspešno gibanje izšlo iz srede ljubljanskih krogov; spomini in tradicije iz onih časov, ko je imelo liberalno gibanje še pomen za našo narodno stvar, so še živo ohranjeni. Osebe, ki so svoječasnno vodile to gibanje, ki so navduševale široke kroge in ki so morda tudi dosegle s svojim delom tupatam kak uspeh, napravile so si okoli sebe nekak krog častilcev, prijateljev ali pristašev, kateri so pa po večini bili vedno nekako odvisni ali so pa vsaj pričakovali dobička od te zveze. Mnogo jih je bilo seveda tudi idealnejših, ki so se priklopili stranki zgolj iz navdušenja za narodne ideje in ker so pričakovali zase in za svoj narod od zmage teh idej boljše in srečnejšo bodočnost.

Prišlo pa je drugače, nekdanji prvoborniki postali so „prvaki“ in so polagoma začeli opuščati resno požrtvovalno delo. Prevzeli so se vsled navdušenja, s katerim jim je sledil velik del občinstva. Njih samoljubje imelo je za posledico, da so vpeljali na eni strani terorizem, na drugi pa korupcijo.

Zahtevali so namreč za vsa svoja dela in mnenja brezpogojnega priznanja, to pa se ni dalo seve drugače dobiti nego z nagrado, s protekcijo. Usluga zahtevala je

protiuslugo; pri tem se pa ni gledalo več na sposobnost in na zmožnost ne s strani prvakov, ne s strani njihovih pristašev. Tako so se oddajale službice, če ni bilo potrebnih na razpolago, so se pa na novo ustanovile. Upeljalo se je familiarno politiko, kdor bi se upal nasprotovati, bil je brez usmiljenja degradiran, preteriran ali pa so mu sploh vstop v sistem zabranili. Ljudje, ki so hoteli bolje izhajati, morali so se vsaj na zunaj delati osebne pristaše, vdati so se morali v običajno osebno čaščenje, osebni kult.

Korupcija in terorizem je torej znak dobeliberalnega gospodstva. Kot glavne posledice teh nezdravih razmer bile so brezdelnost in lenoba s strani večine „prvakov“, ker jim je šlo itak vse priznanje vsled koruptnega sistema in je bilo torej vsako delo odveč. Na drugi strani pa so se pritegnili na vsa boljša mesta večinoma nezmožni in nedelavni elementi, ker je protekcija odločevala.

Iz teh povsem uvidljivih razlogov moral je priti za liberalen sistem ljubljanski in s tem ozko zezan liberalni sistem v manjših krajih naše dežele neuspeh za neuspehom, poraz slediti porazu. Narodna slovenska politika sploh je pa trpela ogromno škodo vsled teh porazov in vsled neštetihi političnih napak, katere je zakrivila liberalna naša politika.

Del naše inteligence pregledal je ta nezdrav položaj, uvidel škodljivost tega sistema. Posebno v dijaštvu pričelo se je krepko, zdravo in živahno gibanje; javil se je odločen odpor proti temu sistemu in že smo upali, da bo postalo to gibanje splošno in da bo prišlo do radikalnega preobrata v obstoječem sistemu. Toda prišlo je drugače.

Zadnje državnozborske volitve in pri teh se pojavljajoča velika, vedno naraščajoča sila klerikalne struje, napolnila je vse vrste starih in mladih naprednjakov s strahom. Prišlo je do oblažitve nasprotij in ker je bila moč v rokah starejših, morali so se seveda pokoriti mlajši. Prišlo je do izvolitve Hribarja. Nekateri kratkovidneži so mislili, da je s tem potapljajoča se liberalna ladja oteta. Toda pri vsi svoji delavnosti je Hribar ostal sam, kot tak seveda ni mogel doseči uspehov.

Povsod stara nedelavnost, povsod isti, še obstoječi koruptni sistem.

Hribar si ni znal pritegniti mladih čilih moči, s katerimi združen bi moral pretrgati vse zveze s starim libe-

ralnim sistemom in bi moral pričeti zidati novo, zdravo stavbo. Hribarseni mogli in ni smeli iztrgati iz sistema, ker ga nanj vežejo iste vezi korupcije, ki sploh držijo celostavbo skupaj.

Zvezda narodno-napredne stranke padala pa je vedno nižje in nižje. Povsod so iskali pomoči, pričeli so z gospodarskim delom, pa je bilo že malo prepozno. Vjeli so na mastne službice nekdanje voditelje radikalnega dijaškega gibanja, a kdor je dobil vpogled v cel sistem, temu je minulo navdušenje zanj.

Tak je položaj današnjega dne. Del naprednega občinstva tvarjajo oni, ki so po svojem gospodarskem položaju zvezani s sistemom; katerim je po večini naprednost deveta briga. So to pač toliko časa najzanesljivejši pristaši stranke, dokler je upati na nje zmago, ker imajo materielne koristi od nje.

Na drugi strani so pa naprednjaki, ki pripadajo — pogosto v svojo lastno škodo — stranki, ker ima vsaj ime napredne. So to pristaši, ki bodo ostali stranki zvesti tudi če propade. Pristašev je nekaj, a voditeljev nimajo, ker se skoraj vsak brani prevzeti vodstvo potapljajoče se ladje.

Treba pa je vendar dobiti kandidata, ker so volitve pred durmi. Mladi ne grejo, treba je torej poseči v staro šaro, med one, ki so sami že rekli, da so odslužili. Tako so prišli na dr. Tavčarja za Ljubljano.

Vedno si je želel zaslužiti mir, sedaj naj pa rešuje!

Nekateri so se spomnili one „sijajne“ njegove dobe in njemu samemu začelo se je tožiti po onih časih; zato je zopet kandidat. Treba bo pa porabiti precej čistilnih sredstev, preden se bo pokazala svilla kovina iz rje, ki se je nabirala na njem vsled dolgoletnega brezdelja. Morda se ga sploh ne bo dalo napraviti več svitlega, kajti današnja generacija se ne spominja več dobe, ko je dr. Tavčar „delal“ v službi svojega naroda. —

Kot drugega za Ljubljano privlekli so na dan dr. Trillerja, tudi on naj bo zopet kandidat (t. j.: bel). Morda pa je to vendar le času primerna šala!

Sedaj pa zahtevajo od ljubljanskih volilcev, da naj strankini disciplini na ljubo, proti svojemu boljšemu prepričanju volijo moža, ki sta že pred davnimi leti zaigrala vse simpatije, ki sta vsled neštetihi neuspehov in političnih blamaž izgubila vse zaupanje. Čas bi bil, da bi se naša

LISTEK.

Sinje morje in beli ogenj.

Fantazija.

Spisal Vladimir Levstik.

I.

Morje! Ti demon, tisočeroobrazni, od nebesa do nebesa razprostrti; ti duša, med zemljami razlita, ti svetla, ti temna, večna prisposoba vse lepote in vsakatero groze, primera sile in miru, simbol nerazrešnosti in neskončnosti!

Morje besni, divja brez uzde, rohani, hlepi...

Do temnega nebesa tuli morje. Sto žrel zija do zvezd v oblačnih pajčolanih, stoterna skrivnost rjove iz brezdnata titansko kletev v višine.

Višjim bogovom se krohoče morje; sika morje, peno bruha v oblake in se trga ob skalnatih bregovih.

Zdajpazdaj se ucepi blisk iz zenita; ukreše se v veličastnem žaru, zrak zaječi v grmeči holesti. Utrga se ogenj, razbrizgne se po valovih in se potopi v brezdanjosti, kakor ugašajo bičane, blazne misli v mrakovih strasti.

V črno rizo se je odela smrt, plašč meglja si je ogrnila z mrzlimi rokami; z morjem se igra orkan in sile pekla hrle po duši tistega, ki pade mednje.

Gorje mu, kdor je nocoj na valovih; niti ne otmo ribiča trgajoča se jadra, nit ne rešijo oholega kupca škri-

pajoči jermeni sužnjevi, besnečih od smrtne groze in prikovanih h galejnim klopem...

* * *

V skalnem domu so posedli gusarji k ognju. Z raskavimi prsi so sive skale zaščitile svoj rod in zaman brizga morje peno na strmo stezo k taborišču.

V trepetajočih lisah se odbija blesk plamenov po vlažnih skalah in se utrinja na bronasti polti junakov.

Bistro zro sokolje oči; prešerno buta smeh ob stene, nakitene s prepogami in pripljenim orožjem, ki visi okrog v spomin na boje in na zmage: med krohotom se ziblje ob vsakem ognju razgovor. Vablivo vonjavo širi meso, ki cvrči na ražnjih, razposajeno zvonkljajo glasovi deklet in pesem gosli raste vmes in mrje v pretrganih akordih...

„Kdo zapoje pesem?“ je vzkliknil poglavar in je zamahnil z roko.

„Kdo zapoje o junakih?“ je ponovila ob njegovih prsih.

„Kje si, pevec enooki?“ gre z odmevom kroginkrog.

Pristopil je tisti, ki so ga klicali. Star je pevec, plešasta žaluje njegova glava, samo dva kodra sivih las se mu vsipata po sencih. Dolga brazda mu kolje čelo, kolje mu lice in mu pada čez desno grud: ponos njegov, spomin junaštva mladih dni. Votlina mu zija mesto levega očesa, toda zasvetilo se je iz desnega, ko se je spustil k nogam glavarice na zvito preprogo.

„Poj!“ veli glavar.

„Poj!“ ukaže ljubica.

Goslar je nastavil lok, pa molči.

„Poj!“ zahtevajo tovariši.

On se nasmehne:

„Ptič ne žvrgoli brez rose, trava ne zeleni brez dežja; pesem se ne rodi iz suhega grla!“

„Dajte mu vina!“ veli poglavar.

In glej, zdaj natočijo iskre krvi italijanskih trt v srebrno čašo, umetno risano in z dragulji okovano; nastavi jo pevec na junaška usta, v dušku jo izprazni; razplamene se strune, ko se jih sunkoma dotakne lok.

Ponosne tajnosti so napojile zrak: mokro se bleste oči, bronasta lica zatemnevajo, stiskajo se ustnice in roka se oklepa orožja, da more pritrkavati k napevu.

Razpustila je glavarica črno krasoto las, ovila jih je sokolu okrog vratu; naslonila mu je glavo na ramo, napol je zaprla oči. Smehlja se, odsevi ognja ji poljublajo slonovinaste zobke in sladkostrastno ji raste grud pod raskavo roko ljubimeca.

Zamislila se je in poslušala...

Morje tuli do temnih nebes; dviga se pesem gusarjev...

II.

Knežnja Lepa, suženj in ribič Krut.

„Dnevi teko, leta beže, veki tonejo v večnost; reke buče, reke šume, in hitijo morju brezbrežnemu v krilo;

inteligence, da bi se naše meščanstvo zbudilo iz te nad vse škodljive, iz komodnosti izvirajoče konservativnosti in bi se povzpelo do samostojnega in energičnega koraka in bi šlo brezobzirno pot napredka preko na desni in na levi padajočih razvalin!

Nemške želje.

V „Deutsche Stimmen“ z dne 23. t. m. se je oglašil nekdo ter pod naslovom „Krainischer Landtag“ precej jasno povedal, česa žele naši Nemci od bodočega deželnega zbora. Bavi se pa dopisnik v prvi vrsti z našimi liberalci, o katerih nima ravno najboljšega mnenja, a svoje skromne želje je postavil čisto na konec in jih izpovedal tako previdno, da nepazljivemu bralcu skoraj gotovo uidejo. Ker je celi članek precej značilen za sedaj položaj, naj ga priobčimo v celoti.

„Kaka temeljita izprememba se je izvršila v slovenski liberalni stranki, kaže njeno stališče, ki ga je zavzela napram deželnozbornim volitvam. Po kameleonu izpreminja vsak dan svojo barvo, se priznava danes kot odločna nasprotnica vsake izpremembe obstoječega volilnega reda, se poteguje jutri za izpremembo volilnih okrajev v korist liberalni stranki, da končno navdušeno nastopa za uvedbo splošne in enake volilne pravice za deželni zbor.

Opetovano se je dokazalo, kako lahkega srca je vrgla liberalna slovenska stranka svojo preteklost črez krov, in primerno je, od časa do časa jo opozarjati nato, da se je v koaliciji z nemškimi poslanci deželnega zbora rama ob rami borila proti obstrukciji klerikalne stranke in se trudila, omogočiti delovanje deželnega zbora.

Času primerno je tudi opozoriti nato, da ste koalirani slovenska liberalna in nemška stranka objavili oficialno izjavo, v kateri se je razložilo neopravičljivo kršenje ustavnih pravic ljudstva, občutljiva škoda za deželo in njen gospodarski in kulturni razvoj, povzročena po onemogočenju delovanja deželnega zbora, in se je težka odgovornost zato naložila obstuirajočim članom deželnega zbora.

Slovenska liberalna stranka je končno sama začela posnemati postopanje klerikalne stranke, katero je prej tako obsojala, in je stem izsilila predčasno zaključenje zasedanja s svojo obstrukcijo.

Ako se sedaj pazno zasleduje namigavanje v volilnih oklicih v „Slovenskem Narodu“, ostro pisavo proti vsaki volilni reformi, ki bi zožila liberalno slovensko posest, se nam ne zdi neopravičena bojazen, da bo tudi delovanje bodočega deželnega zbora kmalu neomogočeno, če se ne bo posrečilo z energično uporabo poslovnika premagati obstrukcije.“

Zadnjega stavka ni podčrtal ljubljanski dopisnik „Deutsche Stimmen“, temveč smo ga podčrtali mi, ker smo prepričani, da je pisec člankov vsa prejšnja izvajanja porabil edino le v to, da ž njimi zakrije, kar je hotel povedati: da naj stroga uporaba poslovnika zagotovi Nemcem tako volilno reformo, kakoršno si želijo, in da je ta volilna reforma že dogovorjena, gotova stvar! Nemci se samo boje, da bi obstrukcija v deželnem zboru ne onemogočila sprejetja take volilne reforme, ki bi jim še za nadalje zagurala nemoteno njihovo dosedanje gospostvo.

Ne gre tu za to, kolikokrat je slovenska liberalna stranka izpremenila svoje stališče napram volilni reformi, ne gre tu za to, da ne bi bilo delovanje deželnega zbora v korist ljudstvu, njegovemu gospodarskemu in kulturnemu napredku v škodo neomogočeno, gre le zato, da se na vsak način ohrani privilegij veleposestva in ž njim moč

Nemcev, da morejo oni sami odločevati slej kakor prej v vseh važnejših vprašanjih. Radovedni smo le, kako stališče bi Nemci tedaj zavzeli, ako bi se obe slovenski stranki sporazumeli za volilno reformo, ki bi odvzela Nemcem dosedanji njihov privilegij, ali bi tudi potem tako odločno zahtevali „energično uporabo poslovnika“, saj bi sami gotovo z obstrukcijo hoteli zaprečiti sprejem take volilne reforme.

Vsekako naj bi bil ta pojav nemških želja odločen opomin našim klerikalcem in liberalcem, da naj vendar že končno nekoliko odnehajo v svoji strankarski strasti in naj se sporazume o volilni reformi, ki bi pometla iz našega deželnega zbora ostanke srednjeveškega valpetstva in zagotovila slovenskemu narodu zastopstvo, kakršno mu gre po njegovi preogromni večini v deželi. Proč z nemško nadvlado iz dežele, to mora biti geslo vsake slovenske stranke, in naj se potem razvijejo domače strankarske razmere, kakor se hočejo, da bodo le Slovenci zavzemali tisto mesto, katero jim gre.

Kranjski deželni zbor mora postati slovenski!

Poraz „Narodne stranke“ na Štajerskem.

V četrtek so se vršile dopolnilne deželnozbornske volitve za kmetski volilni okraj Celje-Vransko-Laško-Smarje-Konjice-Gornji grad. „Narodna stranka“ je v tem okraju, ki ga je prej zastopal dr. Dečko, kandidiral Jožefa Zdolška, posestnika na Ponikvi, dočim je bil klerikalni kandidat Alojzij Terglav, posestnik na Polzeli. Volilni boj je bil hud, a izid je bil po zatrjevanju obojestranskih poročil zagotovljen „obema kandidatom“, dočim je bilo seveda po izidu zadnjih državnozbornskih volitev sklepati, da bo v resnici prodrla s svojim kandidatom „Narodna stranka“. Končni izid pa je pokazal, da je „Narodna stranka“ prišla pri državnozbornskih volitvah do zmage ne toliko s svojim delom, kakor pa s hitrostjo in nepričakovanostjo svojega nastopa. Našla je nasprotnike kolikor toliko nepripravljene, in to ji je prineslo zmago. Sedaj pa, ko so bili nasprotniki pripravljene, ko so posegli z vsemi svojimi močmi v boj, se je pokazalo, da „Narodna stranka“ niti v najtrdnjšem svojem okraju, za katerega je vedno smatrala celjski volilni okraj, ni toliko trdna, da bi si izvojevala zmago. Nasprotni kandidat je zmagal z velikansko večino.

Oddanih je bilo 4034 glasov. Od teh jih je dobil klerikalni kandidat 2676, dočim jih je bilo oddanih za Zdolška samo 1331; razcepljenih je bilo 27 glasov. Večina Terglavova znaša torej 1345 glasov ter presega celo število glasov, ki jih je dobil Zdolšek. Poraz je torej tako popolen, da je popolnejšega težko misliti in kakor ga gotovo ni pričakovala „Narodna stranka“, niti nje nasprotniki. Res je sicer, da je mnogo volilcev ostalo doma, da so klerikalci spravili na volišče, kolikor se je sploh dalo, ali s tem se pač ne sme zavaravati „Narodna stranka“, da bi bili vsi doma ostali volilci njeni pristaši.

Ravno tako ne moremo misliti, da ne bi bila „Narodna stranka“ z vsemi svojimi močmi posegla v boj, računajoč z dejstvom, da deželnozbornsko zasedanje traja samo še eno leto in se črez leto dni vršijo nove volitve. Vedela je pač dobro, da ji sedanja zmaga zagotovi tudi zmago pri splošnih volitvah in narobe ravno tako tudi poraz, in zato je gotovo napela vse svoje moči, da si s sedanjo zmago zagotovi mogočno moralno oporo za prihodnost. Ako ne bi bila trdno pričakovala zmage, ne bi bila sploh stopila v boj.

Kje torej iskati vzroka porazu?

gleda na line atenske. In napravila se je Lepa pokraj morja, po skalnem bregu, streljat ptiče, ki plovejo nad valovjem in si gradijo gnezda na pečinah.

Vse jutro je hodila, vse jutro je lovila in se je smejala frfotanju žrtev, ki so padale od njenih strelc. A ljubši od frfotanja žrtev ji je bil pogled na grškega sužnja, ki je hodil za njo, grizel si ustne do krvi in se je zdajpazda spotaknil, da je padel na kolena in je poljubil kamen, kamor je stopila nje nog.

Vse jutro je hodila knežnja Lepa, vse jutro je lovila; in ko se je solnce pripeljalo že visoko nad štrleče čeri in se je grad očetov že davno skrival za raztrganimi bregovi, je postala trudna in je sedla k počitku.

„Tudi ti sedi in počij!“ je velela sužnju.

Suženj ni sedel; pokleknil je k njenim nogam. Polno mu je bilo srce nebes, vse in peklenske muke mu je bilo polno.

„Zakaj ne sedeš, zakaj klečiš? Sedi!“ je vzkliknila knežnja Lepa.

Suženj je pa zagledal, da se ji je razmaknila obleka nad kolonom. Videl je rob kolena iz mramorja: tema se mu je razlila v oči; s plameni in s peno se mu je uprla kri, zaškripal je z zobmi kot gladen volk in je sklonil ustnice, drznega hrepenenja pijane.

Speklo je knežnjo, bolečina ji je pretresla telo; tako vroč je bil poljub sužnja na njeni dišeči polti.

Ali je „Narodna stranka“ premalo delala, ali pa njen nastop ni pobudil toliko zaupanja v ljudstvu, da bi bilo šlo v večini za njo? Po našem mnenju zadenemo najbolj pravo, ako potrdimo oboje.

Organizacija „Narodne stranke“ je še mlada, še neutrjena, dočim ima klerikalna stranka organizacijo že sama na sebi in v duhovščini najboljše, najvplivnejše in najpovzročevalnejše agitatorje, ki se ne ustrašijo agitacije od hiše do hiše, od volilca do volilca, dočim „Narodna stranka“ nima niti ljudi niti sredstev dovolj za tako podrobno delo. Obenem pa naj tudi povemo popolnoma odkritosrčno, da je „Narodna stranka“ posebno v svojem glasilu začela nastopati tako, da v resnici ne more pobuditi pravega zaupanja v ljudstvu. To ni več glasilo stranke, katere prvi in glavni namen poleg boja za narodne pravice je povzdig in napredek narodnega gospodarstva, temveč prava kopija glasila preperete kranjske liberalne stranke, samo da je večkrat kopija še hujša od originala. „Narodna stranka“, ako se sme soditi po njenem glasilu, je potemtakem nastopila pot, ki vodi do propada, ne pa do napredka. In ali ni bil morda poraz pri sedanjih volitvah že dokaz za to našo trditev?

Končno naj ob tej priliki zopet še enkrat ponovimo naše mnenje glede strank, ki se v svojih programih sicer strinjajo z drugimi strankami v ostalih slovenskih kronovinah, pa se mrzlično drže svojih kronovinskih mej, računajoč edino le na svojo lastno moč, prezirajoč vse, kar ni prav specifično tamprovincialnega. Ponavljamo zopet in zopet, da se vse te stranke morejo vzdržati edino le na vseslovenski podlagi kot ena, edina močna gospodarska stranka, ki je razgranjena povsod, kjer se glasi slovenski jezik. Taki stranki z edinstvenim programom je obstoj ne samo mogoč, temveč tudi zasiguran, ako se dosledno drži svojih načel, ne išče strankarskih koristi kot takih, temveč edino le napredek ljudstva, ne podžigajoč strankarske strasti in gonje, temveč pomirjajoč in blažeč razbesneli boj strasti. To naj bi upoštevala tudi „Narodna stranka“ na Štajerskem, in potem ne bo več doživela takih porazov, kakor ga je doživela sedaj.

Politični pregled.

Proračunski odsek.

V proračunskem odseku so se razdelili referati. Izmed slovenskih poslancev so prišli v poštev kot referenti edino dr. Ploj, dr. Korošec in dr. Žitnik, izmed Hrvatov pa Vuković. Za Slovence je gotovo zelo važno, da bi imeli poročevalca o tej ali oni postavki naučnega ministrstva, ravno tako tudi poljedelskega in železniškega, ali ravno tu so se referati razdelili vsem drugim, samo ne Slovincem. Glavna poročila za naučno ministrstvo so v rokah Čehov in Poljakov: visoke šole Bilinski, srednje šole Globinski, ljudske pa Stanek. Za železniško ministrstvo kakor smo že rekli ni nobenega poročevalca izmed Jugoslovanov temveč večjidel Nemci, poročila o poljedelskem ministrstvu so pa tudi večinoma v rokah Nemcev, med njimi kneza Auersperga. Dr. Ploj je poročevalec za točko „posebne potrebščine in direktni davki“ v finančnem in poštnohраниlišni urad v trgovinskem ministrstvu, dr. Korošec bo poročal o „tobaku“ (finančno min.) dr. Žitnik pa o „solih“ (fin. min. in „najvišjem računskem dvoru“ (justično min.). Sol in tobak, to še še, ali vsaj za justično ministrstvo bi bilo treba drugega referata in drugega referenta. Sicer ni ravno vse ležeče na referentu, ali vendar je precej značilno, da se da slovenskim odsekovi članom take referate. Sicer tudi Nemci niso prav zadovoljni z raz-

➡ Dalje v prilogi. ⚡

pena bije ob sive skale, ruši se breg in gradovi, ki so na njem kipeli v oblake.

Vozijo se junaki, na belih barkah, po sinji cesti; in kjer so pristali, je kri in pepel...

Kneževal je knez, v prelepem gradu, kneževal je kraj morja, junaški knez, in dolga mu je bila srebrna brada, čez pas mu je segala in do kolen: tako se vliva biserna voda po gori. A več nego njenih las je bilo brazgotin na njegovem telesu in več nego njenih las je bilo sovražnikov, padlih od knežev roke.

Slovel je stari knez, od zemlje do zemlje, od morja do morja; in bolj od njega je slovela njegova hči: niso trepetali junaki pred tisočimi kopji, a pred njenim pogledom so liki dečki povešali oči.

Peli so pevci o njenih ustnicah, rdečih kot kri, ob jutranjem solncu prelita; o njenih očeh so peli, temnih kot morje o polnoči, globoki kot val v opoldanskem žaru; peli so belino nje prs, bolj belih od zimskih snegov na visokem gorovju; o njenih nožicah so peli, da teptajo srca junakov.

Širom je svet slavil njeno krasoto, in široširom so ji poznali ime! knežnja Lepa.

* * *

Zarana se je dvignila knežnja Lepa; kaljeni lok je obesila čez rame in je poklicala mladega sužnja, zajetega daleč ob grški obali, tam, kjer vstaja solnce iz morja in

V Lepi se je vnel ponos pradedov; iztegnila je belo roko za pas, izdrla je izza pasu bodalce: svetlo je bilo in ostro, zlat se mu je blestel ročaj, z dragulji je bilo okovano.

Ni se umaknil suženj, ko je dvignila bodalce v zrak. Blazno se nasmehnil in je v usmevu razprostrl roke. Lepa je spustil roko, jeklo se je zardelo, zazijalo je grlo, in rdeč curek je brizgnil v zrak.

Preplašila se je knežnja; strepetala je zbežala je proč od grškega sužnja, ki je zaman poizkušal izreči še enkrat njeno ime, ječeč in zvijaje se v lastni krvi.

Bežala je knežnja, bežala je ob sinjem morju, po sivih skalah je blodila; in ko je padel večer, je videla, da je pribežala na isto mesto nazaj.

Grški suženj je ležal na tleh, nepremično, mrtev je ležal, s krčevito razkriljenimi rokami. Črno je bilo naokrog od suhe krvi in njegove oči so zrle stekleno.

Viknila je Lepa v smrtni grozi; stemnilo se ji je v pogledih, ugasnil ji je soj morja, krvavečega v solnčnih poljubih; zašibila so se ji kolena, zrušila se je kakor mrtva...

— V sladki strasti se je nasmehnila krasotica v glavarjevem naročju; razširile so se ji grudi, s toplim dihom je pobožala junakovo lice. —

In pevec je pel:

delitvijo referatov, posebno, ker so najvažnejša poročila o naučnem ministrstvu dobili Poljaki in Čehi, ali to ravno kaže, koliko važnost polagajo na posamezne referate druge stranke, koliko pa naše. Razun edinega Plojevega referata so vsi drugi brezpomembni.

Hrvatska.

Nov način veleizdaje je iznašel na Hrvatskem novi ban baron Rauch. Ko so se na večer Rauchovega prihoda v Zagreb, po znanih demonstracijah, nekateri vseučilišni dijaki sprli na ulici z nekimi častniki, vsled česar je prišlo poleg besednega prepira tudi do udarcev in je bilo na obeh straneh nekaj lahko ranjenih, je službeno hrvatsko časopisje, v prvi vrsti „Narodne Novine“, list brez vsakega značaja, proglasilo ta dogodek za — veleizdajo in vztraja pri tej trditvi, ter obenem istega zločina krivi tudi protivladno časopisje, ker ni enako obeležilo tega brezpomembnega dogodka. Vsak pameten človek bo priznal, da dijaški in vojaški pretepi, posebno pa tak, kakor je bil ta — častniki so izzivali dijake s klicem „hoch Rauch“, dasiravno jim je bilo znano, kako je bilo splošno razpoloženje ta dan v Zagrebu — niso imeli nikdar drugačnega značaja, kakor kak drug zasebni prepir, in res je treba posebne zlobnosti, da se more vsled takega brezpomembnega dogodka okriviti vse hrvatsko dijaštvo in cele politične stranke veleizdajskega zločina. Rauch se pač skuša na zelo lep način iznebiti svojih nasprotnikov.

Visokošolsko dijaštvo je priredilo dva protestna shoda, na katerih je odločno protestiralo proti takemu nesramnemu izkrivljanju resnice.

Volilni boj se je že razvil po celi Hrvatski. Posebno Frankoveci delajo z vsemi, tudi najnesramnejšimi sredstvi, da bi si zagurali čim največ mandatov. Dr. Frank kar trosi denar za agitacijo, za podkupovanje itd. Značilna za to volilno „delo“ je izjava nekega Frankovega pristaša, da dr. Frank ne bo izvoljen, če ne bode poslal v volilni okraj dovolj denarja za „koruzo“, kajti svinje da ne gredo za gospodarjem če jim ne trosi koruze.

Najbolj se boji vlada, da ne bi bil izvoljen v hrvatski sabor urednik reškega „Novega Lista“ — Supilo, katerega iz vse duše sovražijo Madžari, ki njemu pripisujejo odločni nastop hrvatsko-srbske koalicije v Budimpešti. Nič manj ga ne mrze tudi Frankoveci, katerim je bil vedno najhujši nasprotnik. Supilo kandidira v delniškem volilnem okraju, kjer so pravaši postavili za kandidata dr. Potočnjaka, ki je uskočil iz koalicije. Supilu je glede na izid volilnega shoda, ki se je vršil prošlo nedeljo v Delnicah, zmaga zagotovljena.

Srbska radikalna stranka je skočila v vladni tabor. Rauch se je posvetoval z vodjem te stranke dr. Krasojevićem, in ta se je zavezal podpirati Bauchovo vlado. — Okrajne oblasti so nato dobile nalog z vso energijo podpirati srbske radikalne kandidate proti kandidatom koalicije.

Rauch se je tudi že začel vtikati v notranje zadeve avtonomne uprave mesta Zagreba. Že ob svojem prihodu je komandiral mestno zastopstvo k svojemu sprejemu, a sedaj zopet hoče vplivati na izvolitev župana. Mestni status zagrebski zahteva, da se mora tekom štirih tednov po izpraznenju županskega mesta izvoliti novi župan. Dasiravno nima vlada drugega posla, kakor edino le vzeti na znanje eventualni odstop župana in nima nikake pravice, vtikati se v župansko volitev, vendar pa je odgovorila vlada v dopisu, v katerem je vzela na znanje odstop župana, da bo izdala glede na izvolitev novega župana pozneje svoj odlok. Vlada je s tem prekršila zakon o avtonomiji glavnega mesta. To je pač res najboljša pot, da se sovraštvo med Bauchovo vlado in zagrebskim meščanstvom še bolj poostri.

„Lepa ni znala, kako dolgo je ležala; znala ni, kaj se je zgodilo z njo, da se je vzdramila v skalni votlini, ob svitu prasketajočega ognja.“

Mehko je ležala na postlani morski travi, z runom košatega ovna je bila odeta; ob njenem vnožju pa je sedel mladenič, rjav od solca in od vetrov. Koprnele so oči mladeniča in so se potapljale v njeno lepoto.

„Kje sem?“ je dahnila plaho in se je vzravnila, kakor v sanjah. A naenkrat se je domislila sužnja, kako se je krivil na žejnem pesku, iztezajoč roke v poslednji borbi, in ledena groza ji je napolnila žile.

„Na domu ribiča Kruta si, in tu ostani, tu mi sevaj srečo, karkoli že si: vila nebeška ali najlepša vseh zemeljskih hčera!“

Knežnja Lepa je obstrmela.

„Kako sem prišla v domovanje ribiča Kruta?“

„Ob bregu sem se vračal z lova; sanjava mi je bila duša in moje oči so blodile po skalovju. Tako sem našel tebe in njega.“

Zastal mu je glas in veliko vprašanje se je odkrilo v njegovem pogledu.

„Moj suženj je bil, je dejala knežnja z zaničljivim usmevom; toda prebledela je.“

„In zakaj se je zgodilo?“

„Trudna sem bila in sem počivala; pes je pa videl moje nogo, ker se mi je bila raztrgala obleka. Dotaknil

Ogrski državni zbor.

Državni zbor je sprejel predlogo o vojaških novicah v generalni razpravi z veliko večino. Ob priliki glasovanja so disidenti uprizorili majhno obstrukcijo, nakar se je prešlo v podrobno razpravo. Ni dvoma, da bo predloga sprejeta tudi v drugem in tretjem branju. Zanimivo je, kako je odgovoril domobranski minister Jekelfalussy na zahtevo disidentov, da naj se v naslovu črta besede „s k u p n a r m a d a“ in se namesto njih postavi besede „ogrski armada kot dopolnilni del skupne obrambne sile“. Minister je prosil, da se sprejme neizpremenjeni naslov, pač pa je zagotavljal, da bo nadomestil državnopravno nepravilno izraze s pravilnimi.

Klub neodvisne stranke se je bavil z vprašanjem o reviziji zborničnega poslovnika. Minister Košut je bil po svoji bolezniki prvokrat zopet v klubu. O reviziji poslovnika je izjavil, da smatra za najboljšo rešitev tega vprašanja kompromisni predlog in se čudi, kako more še kdo nasprotovati temu predlogu. Seveda pa so disidenti, izstopivši iz neodvisne stranke, drugega mnenja in izjavljajo, da bodo z vsemi sredstvi pobijali ta zakonski predlog.

Ministrska kriza v Srbiji.

Ker trgovinska pogajanja med Srbijo in Avstrijo vzlic zagotovilo, da se bližajo ugodnemu koncu, vendar še nikakor niso dognana, se je začelo v Srbiji zopet govoriti o izpremembi pri vladi. Te dni se je bavil srbski ministrski svet s temi stvarmi in takoj se je raznesel glas, da namerava odstopiti ministrski predsednik Pašić. Seveda se oficijelno te vesti zanikajo, ali nekaj resnice bo pa najbrž te na njih, kajti rešitev trgovinske pogodbe z Avstrijo je za Srbijo takorekoč življensko vprašanje, in vlada, kateri se ne posreči ugodna rešitev te zadeve, nima obstoja.

Bolgarska.

Sedanje bolgarsko ministrstvo, kateremu je stal na čelu G u d e v, je demisioniralo. Knez je sprejel demisijo, ali ministrstvo bo vodilo še toliko časa vladne posle, dokler se ne konstituirajo nova vlada. Sedanji stambulovski kabinet bo najbrž nadomestil demokratični z M a l i n o v i m na čelu, ki je po smrti Karavelovega vodja demokratov. S prihodom demokratov na vlado bi se nekoliko omejila kneževa oblast, na kar knez Ferdinand mili pristati. Vsekako pa demokrati sami ne bodo dovolj močni, da bi mogli sestaviti vlado in se bodo morali sporazumeti z naprednjaki, nakar bi stopil v ministrstvo tudi prejšnji ministrski predsednik Danev in pa sedanji poslanik bolgarski na dunajskem dvoru Sarafov, ki je bil že v Danovem ministrstvu finančni minister.

Iz dežele „svetovne kulture“.

Te dni je izreklo sodišče v Kolínu svojo razsodbo v zadevi, katero smo pred kratkim omenili v našem listu, namreč o silovitostih, ki jih je uganjal v afriških nememških kolonijah bivši nemški državni komisar dr. P e t e r s. Urednik Brüggemann je bil oproščen, pisec Benignsen pa je bil obsojen na 100 mark globe, kajti sodišče je bilo mnenja, da se obtožencu ni posrečil dokaz resnice, da je dr. Peters dal obesiti zamorko Jagodjo in svojega sluga Mabruka vsled spolnih nagonov, iz ljubosumnosti. Dr. Peters je torej — čist. Tako se pač v Nemčiji očisti vsakega višjega gospoda, dasiravno je vsa javnost prepričana, da je umazan v dno duše.

Pred vojaškim sodiščem v Berlinu se ravnokar vrši obravna proti dvema visokima vojaškima dostojanstvenikom grofu H o h e n a u in grofu L y n a r zaradi protinaravnih deliktov. Obtožnica pravi, da je grof Hohenau osumljen, da je l. 1904 protinaravno obdeval z

se je noge z žarečimi ustnicami, in meni je bilo, kakor da se je strup razlil po moji krvi! Da se ne bi predrznil, sem vzela bodalo . . .“

Glejte, in tistikrat je storil ribič Krut, kakor je storil suženj z grške obali: pokleknil je in je razprostrl roke do knežnje Lepe.

„Svoboden sem, o boginja, in ni ga očesa, ki bi bilo videlo moj tilnik sklonjen pred gospodarjem. A zabodi me tisočkrat, samo daj, da moja usta umrjejo ob tvojih!“

Tako je zaklical ribič Krut in oči so mu vzplamtele bolj nego grškemu sužnju, ko je razprostrl roke.

Zavračaje je iztegnila Lepa roko z drobnimi prsti; dušno ji je prišlo v prsah in vroče.

Knez mi je več; ti si prostak . . .“ je dejala tiho in je povesila oči. „Pelji me domov in bogato ti bode plačilo.“

Mar mi je zlato tvojega očeta, ko bo umirala moja duša, kadar bom sam veslal ob tihem bregu in bom zrl v dnu valovja tvoje oči! Knez ti je oče, in jaz sem prostak! A svobodnejši sem od knezov in kraljev, svoboden kakor morje nevklenjeno od človeških verig, neukročeno od človeške oblasti. Mar mi je zlato tvojega očeta. Glej, posedel sem v čolnu, zvečer, ko je zaspavalo morje in je bila mračna in žalostna moja duša. Tesno je bilo željam v prsah; hrepenele so, kipele so in so sedale vetru na tihotne peroti; vsajale so mi želje od kdovekod in so blo-

nekim moškim, grofu Lynarju pa našteva obtožnica ti take slučaje z nekim ordonančnim vojakom, nekim gardistom in njegovim vojaškim slugom. Vabljenih je k obravnavi 36 prič. Ko se je prebrala obtožnica, se je izključila javnost obravnave.

So pač res lepi ti ljudje v visokih nemških krogih in Nemčija s svojo „fromme Sitte“ je lahko ponosna nanje. Glede obeh obtoženih grofov je pač zopet pričakovati, da bodeta oproščena in za „neopravičeno osumničenje“ nagrajena s kako posebno milostjo, kakor pred kratkim nedolžni grof Moltke in drugi.

Maroko.

Francoski ministrski predsednik Clemenceau je pred večimi politiki govoril o maroškem vprašanju ter zatrjeval, da general Damade ni dobil nikakega drugega naloga, kakor da napravi mir v okolici Casablance. Francoska bo, kakor ji je bilo naloženo v Algesirasu, vzdrževala mir in red v lukah, a v notranje maroške zadeve se ne bo vtikala. Damade je dobil nalog, da nikakor s svojimi četami ne pomaga sultanu Abdul Azisu proti protisultanu Mulej Hafidu, dasiravno smatra Francoska Abdul Azisa za pravega vladarja. S tem, da je Mulej Hafid napovedal sveto vojno proti Francozom in obljubil svobodo davka, se je nered v Maroku le še povečal, obenem pa je Mulej Hafid tudi izjavil, da ne bo trpel tujcev v Maroku, in to zna imeti najtežje posledice. Vendar pa Francoska ne bo storila ničesar, kar ji ni dovoljeno na algesiraški konferenci.

Najnovejše vesti iz Maroka javljajo, da so bili Francozi pri Setatu poraženi in da so imeli 35 mrtvih in ravno toliko ranjenih. To bi bilo ravno nasprotno poročilo o francoski zmagi, v katerem se pravi, da je sin Muleja Rešida izgubil pri Setatu 600 mož in da je prosil Muleja Hafida, da bi le-ta sam prišel k njegovi mehali in tako zabranil njen popolni razhod.

Istega mnenja o maroških zadevah kakor na Francoskem so tudi na Španskem. Španski minister vnanjih zadev je tudi izjavil, da priznava španska vlada Abdul Azisa za pravega vladarja in da se ne vtika v notranje zadeve maroške.

Japonska in Amerika.

Iz Amerike prihajajo vesti, po katerih se da soditi, da zagotavljanja obeh vlad o medsebojnem dobrem sporazumljenju vendar ne odgovarjajo resnici. Opaža se namreč v Ameriki, da se tamkaj naseljeni Japonci v zadnjem času nenavadno mnogoštevilno selijo nazaj v svojo domovino. Ker ni mogoče najti drugega vzroka, se naslučuje, da se je Japonska začela pripravljati na kako vojno operacijo in da natihoma kliče rezerviste pod orožje. Ker sedaj ni druge države, s katero bi imela Japonska kaka razporna vprašanja, kakor edinole Združene države ameriške, je pač lahko mogoče, da se Japonska pripravlja na vojno proti Ameriki. To potrjujejo tudi druge vesti, ki prihajajo iz Amerike, seveda ako odgovarjajo resnici, da so namreč zalotili v Ameriki dva japonska vohuna, ko sta ogledavala neko trdnjavo. Mogoče je torej, da pride v kratkem res do resnega razpora med obema državama in potem najbrž tudi do vojne, katere izid je seveda zelo negotov, dasiravno je baje pred kratkim izjavil braziljski minister vnanjih zadev, da bi v slučaju vojske med Zedinjenimi državami in Japonsko stala tudi vsa Južna Amerika na strani Zedinjenih držav.

Dnevne vesti.

— **Shod S. G. S.**, ki se ima vršiti jutri v nedeljo v Ribnici, že silno bode v oči „Slovenca“. Ker bi

dile nad vodami. O, v takšnih trenotkih sem umiral peklenške smrti: kakor da se mi hočejo razpočiti žile, kakor da se hoče razbrizgniti moja kri v brezkončen tir. In zdaj gledam tvoje ustne, kipeče in sveže kakor kri, ob jutranjem solncu prelita; tvoje grudi gledam, ki so kakor oblasti v poljubu zgodnjega dneva; in v moji duši so tisti trenotki . . . Zdaj vem, o knežnja, čemu je človeku žena poslana od bogov! Ne vprašuj, kaj hočem, ko sam ne v-m: vem le to, da je v moji duši solnce in smrt, da so v moji duši tisti trenotki . . .“

„Molči! Molči!“ je zamrlo v trepetu na ustnicah knežnje Lepe.

Dvignila je oči in je srečala njegove; preplašila se je njih ognja in je zahtela, da so se ji biseri usuli na belo grud. Uzgalo se je bilo v nji in ji je kipel po žilah, kakor slutnja nadzemeljske sreče. Skrivnosti polno ji je vzdrhtelo po udih; j-knila je:

„Ubij me!“

„Ubij ti mene! Mar mi je zlato tvojega očeta! Knežnja Lepa si, to vem; saj druga ne bi mogla biti krasnejša od vesne same. Ubij me! Dvigni bodalo, knežnja Lepa! Glej, takole objemajo prostaške roke knežji tilnik, takšen je na knežjih ustnicah Krutov poljub . . .“

Čakala je nevesta v hramu in je trepetala. Vstopil je ženin, oklenile so se ga bele roke . . . (Sledi.)

seveda rad pokazal strmečemu občinstvu, kako dobro da je poučen tudi o razmerah in dogodkih v drugih strankah, spušta se „Slovenec“ v nekatera iz zraku vzeta domnevanja. Tako n. pr. imenuje že kandidata, ki se pa ima določiti šele v nedeljo na shodu. Dalje trdi „Slovenec“, da bodo naši pristaši, katere lažljivo imenuje po svoji stari navadi „liberalce“, kandidirali samo enega kandidata, in še drugih budalosti več. Ne bomo odgovarjali na posameznosti, povdarjamo samo še enkrat, da naj si izvoli v nedeljo kmetško ljudstvo iz svoje srede dva moža samostojnega mišljenja, v kateraima glede njih zmožnosti in njih sposobnosti za poslance največ zaupanja. Kandidaturo teh dveh izbranih mož bo stranka z vsemi sredstvi, ki so ji na razpolago, podpirala. Da nasproti možema, kakor sta Bartol in Jaklič, od ljudstva izbran kandidat ne bo imel ravno neugodnega stališča, je več kakor gotovo. Saj je vendar znano vsakomur, da niti eden niti drug nimata in ne bodeta imela v stranki nikake samostojnosti, da se bodeta morala pokoriti vsakemu migljaju vodstva, da torej tudi ne moreta zastopati brezpogojno koristi svojih volilcev, ker morata plesati, kakor jima ljubljanski voditelji godejo. Možje, ki ne smejo imeti lastne volje, pač niso sposobni za ljudske zastopnike.

— **Slovenec je že pričel streljati**, in sicer je nabasal svojo staro, že obrabljeno puško in strelja na naše pristaše v ribniški dolini z besedo „liberalce“. Poznamo to taktiko, poznajo jo pa hvala Bogu tudi vsi naši pristaši do zadnjega. S tem, da nas imenujejo liberalce, nas hočejo kar vse na enkrat in do smrti zadeti. S tem, da se naš kmet zaveđa svojih pravic in hoče neodvisno ne pa na klerikalno komando iz Ljubljane voliti svoje zastopnike, s tem, če hoče imeti za svoje poslance sposobne in pogumne može iz svoje srede, ne pa petoliznike ljubljanske klerikalne gospode, s tem še ni in ne bo nikdar liberalce. Seveda kdor ne bo trobil brezpogojno v „Slovenčev“ rog, se imenuje kar na kratko tako. Pa bomo to tudi hladnokrvno prenesli, saj nas „Slovenski Narod“ na drugi strani pa obdeluje s priimkom klerikalci.

— **Katoliška družba za Kranjsko**, iz katere je izšla vsa sedanja klerikalna organizacija, je prenehala sama ob sebi, ker so izostali vsi člani. Stari katoliški konservativizem se je moral umakniti mlajšemu krščanskemu socializmu, ko je storil svojo dolžnost.

— **Simon Gregorčičev spominski večer**, ki ga priredi „Glasbena Matica“, se vrši jutri, v nedeljo, dne 26. t. m. ob petih popoldne v veliki dvorani hotela Union. Spored, sodelovalci, cene iste, kakor pri enaki prireditvi prošle nedelje v „Narodnem domu“. Spored smo priobčili že prošli teden.

— **Slovenstvo Ljubljančanov** si lahko ogleda, kdor se postavi v nedeljo, dne 26. t. m. pred 5. uro pred „Tonhalle“ in šteje Slovence, ki bodo šli k nemškemu koncertu istouro, ko se vrši v Unionu Simon Gregorčičev spominski večer „Glasbene Maticе“. Kdor ob tej priliki gre v „Tonhalle“, kaže pač jasno edino le svoje hlapčevstvo pred tujci, kajti za umetniški užitek tu ne more iti, saj „Glasbena Matica“ s svojimi prireditvami brez dvoma daleč nadkričuje nemško filharmonično društvo. Edino računajoč na naš suženjski duh so torej mogli Nemci uprizoriti v istem času takorekoč konkurenčno prireditev, za katero delajo reklamo zlasti med slovensko mladino — upamo, da brezuspešno!

— **Slovensko gledališče**. Prejeli smo in priobčujemo doslovno: „Slavno uredništvo! V 5. številki Vašega cenjenega lista ste priobčili pod gorenjim naslovom članek, v katerem trdite popolnoma neosnovane in neresnične stvari o meni o moji gledališki aferi; zato Vas prosim, da objavite takoj sledeče moje pojasnilo: Trdili ste, da me je g. intendant odslovil radi nesposobnosti ter pišete, da sem bila v Lvovu angažirana samo za tretje, oziroma druge partije, dočim fungiram v Ljubljani kot „primadona“. To je popolnoma neresnično. V Lvovu sem pela prve partije v „Lohengrimu“, „Walkiri“, „Faustu“, „Chopinu“ etc., kar Vam lahko dokažem iz svojih kritik in recenzij, ki so Vam vedno na razpolago. Sicer pa Vam služijo lahko kritike v „Slov. Narodu“, „Sloveniji“, „Lai-bacher Zeitung“, „Svobodi“ etc. v dokaz moje nesposobnosti. — Kar se tiče moje afere z g. intendantom, omenjam samo to-le: Obljubil mi je, da dobim poleg svoje gaže, tudi celotno toaleta, katera je potem moja last. Po zadnji operi pa je g. intendant zahteval toaleta, ki sem jih prejela, nazaj, in ker jih nisem hotela vrniti, mi jih je iztirjal s policijo. V takih razmerah mi seveda ni bilo mogoče ostati pri gledališču in izjavila sem g. intendantu, da odidem. Torej nisem bila o d p u š č e n a, ampak sem hotela oditi s a m a. V zadnjem času pa se je vsa afera poravnala in v terek boste imeli priliko, da se prepričate sami o moji nesposobnosti! — Z odličnim spoštovanjem udana **Marija Collignon-Szymanska**.“ — Priobčili smo to pismo, ker smo prepričani, da bode kolikor toliko tudi pojasnilo razmere pri našem gledališču, kakor smo priobčili nasprotno. Naš namen ni, vtikati se v osebne zadeve pri našem gledališču kot take, nam ni na

tem, ali je ta pevka ali ona, ta igravec ali ona igralka še v osobju našega gledališča ali ne, pač pa je naša dolžnost, da z ozirom na to, ker smatramo gledališče za kulturni zavod prve vrste, brezobzirno odkrijemo vse, kar mu more in bi mu moglo škodovati kot takemu. Vodstvo našega gledališča, poznavajoč našo vsestransko neodvisnost, je odklonilo našo ponudbo glede rednega poročanja o gledaliških prireditvah z izgovorom, češ, da naš list ni dnevnik — poročal je tedaj edino le „Slov. Narod“, „Slovenec“ se je že prej odzvela sezonska vstopnica in „Lai-bacher Zeitung“, ki je bila na istem, se je šele pozneje zopet naprosilo, da naj zopet poroča — a pravi vzrok je bil edino le strah, da ne bi naša nepristranska kritika odkrila one gnilobe, ki je pravi vzrok, da naše gledališče propada od sezone do sezone. In zgornja afera odkriva dobršen kos te gnilobe. — V terek se je tik pred predstavo naznanilo, da je nenadoma zbolela g. Borštnik-Zvonarjeva, pozneje pa se je izvedelo, da se je odpeljala lečit svojo bolezen v — Belgrad. Ali je kaka nedolžna garderoba vmes, ali kaj podobnega? Najbrž je tudi tu zopet „etwas faul im Staate“ g. intendanta. — Ščasoma, in sicer morebiti prav kmalu, bomo z našim gledališčem na istem, kakor smo bili v časih stare čitalnice, z edino razliko, da je bil tedaj začetek razvoja, sedaj pa menda — konec konca. V kratkem bo imel deželni zbor priliko govoriti tudi o slovenskem gledališču, in tedaj upamo, da se bo izpregovorila resna beseda: ali res kulturni zavod, ali pa nič!

— **Sokol — Turnverein**. Pred seboj imamo letni poročili o delovanju ljubljanskega Sokola in ljubljanskega Turnvereina in prav umestno se nam zdi, da nekoliko primerjamo te dve poročili, saj iz njih zopet in zopet razvidimo staro resnico, da se Nemci mnogo bolj zanimajo za svoja društva kakor Slovenci in da posebno še glede na številno razmerje obeh narodnosti Slovenci daleč, daleč zaostajajo za svojimi nasprotniki. Ljubljanski Sokol je imel v preteklem letu, ako računamo po vplačani članarini, okrog 430 članov, ali morda tudi še nekaj več — v poročilu nismo našli natančne številke — Turnverein je imel 449 članov. Dohodkov je imel Sokol 8581 K 76 vin., Turnverein pa 9103 K. Pri Sokolu se je telovadilo v 5 oddelkih in 1236 telovadnih urah, pri Turnvereinu v 13 oddelkih in 797 urah. V tej zadevi Sokol daleč nadkrijuje Turnverein, ako se še pomisli, da Turnverein kot posebne oddelke navaja 1 ženski, 2 dekliska in 1 mačevalski oddelek. Škoda, da Sokol ne navaja skupnega števila telovadcev v celem letu. Turnverein navaja število 7899, kar znači povprečno udeležbo 10 na telovadno uro. Prepričani smo, da je v tem oziru Sokol daleč pred Turnvereinom. S telovadbo torej Sokol pač prednjači Turnvereinu, nikakor pa ne z naklonjenostjo med občinstvom. Ako je v Ljubljani res 5000 Nemcev in teh 5000 Nemcev daje Turnvereinu 449 članov in 9103 K dohodkov, bi najmanj 40.000 Slovencev moralo dati slovenskim telovadnim društvom, tu štejemo oba Sokola in klerikalni telovadni odsek, najmanj 4000 članov in najmanj 80.000 kron dohodkov, a prepričani smo, da jih vseh skupaj članov ni niti 1000, a dohodkov —? Če naj bodo telovadna društva res bojna organizacija naroda, potem moramo priznati Nemcem, da store svojo dolžnost, dočim moramo priznati sami o sebi, da Slovenci pravzaprav nimamo nikakega razumevanja o pomenu Sokolstva in telovadbe sploh za napredek našega naroda! Sicer žalostno, toda resnično.

— **Hotelska družba „Triglav“**. Ker se je okoli novega leta priglasilo več novih deležnikov in ker so nekateri češki rodoljubi prosili, naj se rok za podpisavanje deležnikov podaljša, se ustanovni občni zbor hotelske družbe še ni vršil in je torej še vsakemu dana prilika, da pristopi k družbi. Zlasti opozarjamo vse gospode in zavode, ki so obljubili pristop, da držijo dano besedo in se odločijo za podpis. Podpisanega je sicer že veliko, toda potrebna glavica še ni pokrita in dovolj žalostno bi bilo, ko bi ne prišlo do ustanovitve tudi v narodnem oziru tako važnega narodnogospodarskega podjetja. Čeprav je obrestovanje zagotovljeno, vendar se apelira tudi na rodoljubnost rojakov in za vzgled navajamo besede iz pisma g. dr. T. z dežele: „Čeprav nisem materielno bogve kaj dobro podprt, bi si vendar očitno, ko bi se za Slovence tako važna zadeva kot hotelska družba „Triglav“ ponesrečila, zato pošiljam...“ Kralj. glavno mesto Praga je tudi brez posebnega povabila pristopila k družbi ter je župan dr. Groš poslal delež z laskavim pismom, da se delala na Češkem propaganda za naše prekrasne kraje in da želi, da bi tudi naše občine posnemale vzgled mesta Prage. Ustanovitev družbe je prav gotova stvar in pripravljajni odbor je že preskrbel za izvrstnega najemnika hotelov v Bohinjski Bistrici. Sklenil je najemno pogodbo z znanim hotelirjem hotela pri „Južnem kolodvoru“ v Ljubljani, g. Alfredom Seidl. G. Seidl je bil veliko let poslovodja in vodja velikih turistiških hotelov na Tirolskem, v Nemčiji, v Švici, na Angleškem in Francoskem ter govori pet jezikov. Pridobil si je tudi že v Ljubljani in na Kranjskem najboljši glas v svoji stroki in odboru se častita, da je dobil tako dobro in priznano moč kot najemnika Triglavskih hotelov. G. Seidl bo upravljal in vodil podjetje na oni višini, ki jo zahteva moderni tujski promet. Hoteli bodo celo leto odprti. G. Seidl je Slovenec.

— **Izkaz posredovalnice slovenskega trgovskega društva „Merkur“ v Ljubljani**. V službo se sprejme: 1 poslovodja manufakturne stroke za Kranj, 2 poslovodja mešane stroke za deželo, 4 knjigovodje in korespondentje za Ljubljano, 2 knjigovodja in korespondenta za deželo, 1 potnik spec. stroke za Ljubljano, 2 kontorista, 4 pomočniki mešane stroke, 3 pomočniki špecijske in delikatesne stroke, 2 pomočnika želez. stroke, 1 kontoristinja, 1 blagajničarka, starejša moč, 3 prodajalke, 5 učencev. — Službo iščejo: 2 kontorista, 2 knjigovodja, 2 potnika, 14 pomočnikov meš. stroke, 6 pomočnikov špecijske stroke, 4 pomočniki manufakt. stroke, 2 pomočnika želez. stroke, 2 pomočnika modne in galanterijske stroke, 14 kontoristinj, 6 blagajničark, 5 prodajalk. — Posredovalnica posluje za delodajalce popolnoma brezplačno, za delojemalce proti mali odškodnini.

— **Narodna zavednost slovenskih občin**. V slovenskem časopisu na Kranjskem je večkrat čitati z velikanskim narodnim ogorčenjem pisane vesti o narodni nezavednosti te ali one slovenske občine ob narodni meji, o njenem nemškem uradovanju, ali če pa tega ne, vsaj o nemškem občinskem pečatu. Opravičena je taka graja, toda ni se toliko čuditi takim stvarim, ako prihajajo od tamkaj, kjer se je največkrat začela narodna zavest komaj buditi, tembolj pa se je treba čuditi nad brezbriznostjo naših občin na Kranjskem, ki pač ne morejo nikakor opravičiti svojega javnega nemškutarjenja. Če je sploh sramotno za slovensko občino, ako ima na pečatu kaj nemščine, tem sramotnejše je potem to še za slovenske občine na Kranjskem. Tako ima n. pr. občina Vrhnika slovensko nemški občinski pečat, in pod tem pečatom se je dosedaj bralo ime slovenskega naprednega župana Jelovška. Lepše pa je še pri občini Šmarjeta na Dolenjskem. Tam je celo nemščina na prvem mestu. V Šmarjeti županuje župan Poljanec. Pač je res že skrajni čas, da se pomete izmed nas take ostanke iz dobe slovenskega hlapčevanja privandranim tujcem, in le žalostno je, da imamo sploh priliko še grajati kaj takega. Prepričani smo pa, da to niso zadnji ostanki, da se ima še marsikatera občina na Kranjskem sramovati enakih narodnih grehov, in zato bomo vselej, kadar se nas bo opozorilo na kaj takega, brezobzirno postavili krivce na sramotni oder.

— **Iz Sodražice**. Dne 19. t. m. imelo je tukajšnje gasilno društvo svoj redni občni zbor. Ravno ta dan je dobilo društvo krasen voz za prevažanje moštva. Kolarska dela je izvršil g. Ivan Kopljan iz Sodražice, kovaška pa g. Jakob Kljun iz Gorenje vasi pri Ribnici. Ker sta oba mojstra delo izvršila jako lično in praktično, jima bodi od društva kakor tudi od občinstva izrečena zahvala za to delo, ter se priporočata mojstra tudi sosodnim društvom.

— **Telovadno društvo „Sokol“ na Jesenicah** ima svoj redni letni občni zbor v nedeljo, dne 26. t. m. ob 2. uri popoldne v društveni telovadnici na Savi.

— **Županska volitev v Št. Jakobu v Rožu**. Dne 20. t. m. se je vršila v Št. Jakobu v Rožu volitev župana. Ker je dosedanji župan, g. Franc Kobentar, odločno izjavil, da ne sprejme več izvolitve, je bil soglasno izvoljen županom g. Franc Majer, p. d. Ibovnik na Bistrici, ki je bil dosedaj načelnik krajnega šolskega sveta in je odločen narodnjak. G. Kobentarju, ki je dolgo leta vodil županske posle šentjakobske občine, gre za njegovo požrtvalno delovanje vse priznanje! Bog ga živi! Novemu županu pa želimo, da bi tudi on krepko vodil dalje šentjakobsko občino po začrtani poti, da bo še nadalje Št. Jakob trdnjava slovenstva v Rožu.

Gospodarstvo.

Tržno poročilo.

Denarni promet.

Dunajska borza, Angleška banka je znižala obrestno mero za cel odstotek, od 5 na 4, in to dejstvo je prav ugodno vplivalo na denarni trg. Povsod se je tendenca ustančila. Vsi vodilni papirji so se zboljšali, posebno pa je bilo povprašanje po delnicah zemljiške banke. Notirale so: kreditne akcije 640/50, ogrska kreditna banka 769/75, bančno društvo 525, zemljiška banka 417; državne železnice 679/25, Lombardi 150/25; alpinske montanske akcije 603/50, trboveljske premogokopne akcije 278. Ruska renta 91/80. Bančna obrestna mera 5%, privatni diskont 4 $\frac{1}{16}$ %, daljši 5 $\frac{1}{4}$ do 5 $\frac{3}{8}$.

Promet s pridelki.

Zaradi slabega prometa v moki tudi mlinci ne kupujejo veliko, zato je žitni trg neprenehoma zelo mlačen. Kupcev ni. Že to je precej vplivalo na znižanje cen, še bolj pa, da je ravnokar začelo prihajati na trg žito iz Argentine, kjer je bila sedaj najboljša žetev. Cene argentinskemu žitu so jako nizke in bodo gotovo vplivale tudi na še večje znižanje cen na žitnem trgu. Pšenica je padla samo za 10—15 vin., dočim je rž mnogo bolj prizadeta in je padla za 30—40 vin., za ravno toliko tudi koruza. Edino le oves se je obdržal na isti višini. V ječmenju ni nikake razlike.

Pletarska razstava v Radovljici. V soglasju z ravnateljstvom c. kr. centrale za vzorno pletarstvo na Dunaju priredi vodstvo c. kr. pletarske šole v Radovljici na Go-

renjskem v letošnji poletni sezoni razstavo pletarskih izdelkov. Razstava se bode vršila v razsežnih prostorih poučnega poslopja pletarne, ki bodo v te namene najkukusnejše prirejeni.

Namen pletarske razstave je pred vsem zbuditi v deželi zanimanje za pletarsko umetnost in dvigniti ugled pletarstva na višjo stopinjo.

Vodstvo c. kr. pletarne v Radovljici se je koj izpočetka stavilo nalogo buditi med občinstvom zanimanje za moderno vzorno pletarstvo.

Zategadelj je isto, vzporedno s poukom v pletarstvu, pričelo tudi z izdelovanjem dovršenih umetniških izdelkov in je bilo dosedaj v pletarni izvršenih že lepo število krasnih komadov. V pletarni se vsak čas sprejemajo naročila na vsakovrstne vzorno-pletarske izdelke: salonske in vrtno oprave (n. pr. krasni naslonjači iz finega vrba itd.) otroške garniture, vozički za otroke najkрасnejših oblik, mize za cvetlice, cvetlične košarice v raznih fantastičnih oblikah, mnogovrstni stenski nakit in razne druge stvari za salon in budvar. Nadalje se izvršujejo v pletarni razni izdelki za domačo in obrtno uporabo kakor n. pr. posebno krasni jerbasi za svatbe in velikonoč, ročne košare za kruh, papirni koši, kovčegi vseh velikosti, košare za razpošiljanje sadja in perutnine itd. itd. vse solidno in po ceni.

Z razstavo pa se namerava obrniti na to umetniško obrt pozornost najširših slojev prebivalstva od blizu in daleč. Razstavljeni bodo najraznovrstnejši komadi pletarske industrije in sicer od najpriprostejše kmečke košare do najfineje luksuzijozne salonske posebnosti. Obiskovalec razstave bode tako zamogel slediti razvoju pletarske umetnosti od nje prvih početkov do sedanje umetniške dovršenosti.

Ker je z razstavo spojen hkratu namen pridobiti splošno sliko o dandanašnjem napredku pletarstva v teh krajih, vabijo se s tem vsi pletarji, da se udeležijo s svojimi najboljšimi izdelki pletarske razstave. V to posebno pozvano razsodišče bode po zaslugi posameznim razstavljenecem delilo odlikovanja.

Naznanila za udeležbo razstave sprejema vodstvo c. kr. pletarne v Radovljici. Sporočiti je natančno ime razstavljenca ter število in vrsto izdelkov namenjenih za razstavo.

Eventualni čisti gmotni prihodek razstave se bode obrnil v podporo revnim učencem pletarske stroke.

Glasovi odvetniških in notarskih uradnikov.

Nekaj nasvetov.

Časnikarskemu odseku našega društva je došel dopis, čegar vsebina in nasveti so prav zanimivi in važni. V sled tega ga priobčujemo neizpremenjenega. Naš tovariš pravi:

Neznosne razmere v našem gotovo najbolj brezpravnem stanu — od katerega se zahteva vse mogoče in nemogoče — so nas začele združevati še-le sedaj, ko so drugod že davno združeni. Ako uvidevajo celo državni uradniki korist in potrebo organizacije, koliko bolj smo je potrebni mi, ki imamo sebi nasproti šefe s toli različnim socialnim naziranjem! In uprav, ker se je toli zakasnela naša organizacija, je treba delati sedaj s podvojenimi, potrójenimi močmi. Težko je stališče društva, težka njegova naloga; zato mi gotovo nikdo ne šteje v zlo, ako polagam društvenemu vodstvu in društvenikom na srce, kaj naj se stori v prvem začetku, ako kratko načrtam, kako si mislim društveno delovanje.

Prva skrb društvenega vodstva mora biti in za tem tudi stremiti: ustvariti krepko, čvrsto organizacijo. Ako se prištevamo med najintelegentnejše zasebne uradnike, postani tudi naša organizacija uzor drugim organizacijam ne le po svojem delovanju, temveč tudi po percentovalnem številu svojih članov. Društveno vodstvo, odnosno za to poklicani odsek mora prirejati shode v svrhu razširjenja organizacije in njenega duha med tovariši, tako da bode prešla vsem v meso in kri, da ne bode nikogar med nami, ki bi ne bil član društva. Umestne bi bile tudi kratke brošure, ki bi se zazdeljevale med društvenike, pa tudi med ljudstvo, da lažje umeje pomen organizacije. V članih se bode vzbudila samo zavest in samozavest društvenikov bo mogočno vplivala s svojimi posledicami na ugled celega stanu.

Nič manj važna naloga, ki čaka svoje realizacije s pomočjo društva, je ustanovitev realne službene posredovalnice. Prepričati se mora glede vsakega, predno se ga priporoča, o njegovi možnosti, pridnosti in poštenosti, da se vsak šef lahko z zaupanjem obrača do posredovalnice. Nasprotno je pa dolžnost posredovalnice tudi, opozarjati društvenike na morebitne posebnosti šefov, da se ne pripeti, da pride društvenik po odpovedi ene službe in nastopivši drugo — iz dežja pod kap. V sled vestne vrsitve svojih dolžnosti mora polagoma tudi izostati anonsi-

ranje po časopisih in društvena posredovalnica more tudi pripomoči s svojo evidenco, da nastopijo društveniki, ki so brezposelni, lahko v kratkem novo službo, obenem bo pa tudi povzročila, da izginejo nevedni elementi in elementi, ki iščejo sedaj še začasnega zavetja med nami, iz neštetih vrst, ter tako dvignila prepotreben ugled vsega stanu.

Osobita skrb pa mora biti društvenem vodstvu tudi skrb za zboljšanje našega materijelnega stanja. Na binkoštno nedeljo 1907 smo sprejeli resolucijo, v kateri zahtevamo ureditev naših plač po gotovem zistemu. Nekateri socialnim idejam dovezetni šefi imajo deloma že uveden ta zistem, ker se ravna po načelu, da bodi pošteno delo tudi pošteno plačano; drugi pa, katerim je lastni žep prva, blagostanje svojih uradnikov pa postranska stvar, so še dokaj oddaljeni od tega. Mislimo moramo, kako vplivati, da polagoma uvedejo vsi v resoluciji sprejeti zistem. Čez noč to ne gre in za — po mnenju nekaterih — edino sredstvo — štrajk — še nismo pripravljene in od njega tudi ne moremo pričakovati pri naših razmerah povoljnega uspeha; povdarjam pa, da imamo na razpolago še drugo mogočno sredstvo — pasivno rezistenco.

Naloga društvenega vodstva je, da prouči vzroke slabim plačam in sredstva, kako bi se prišlo polagoma do plač, ki smo jih opravičeni zahtevati po svoji delavnosti in inteligenci. In tu je treba odpraviti nekatere v nebo kričeče krivice, ki so tudi vzrok našim nizkim plačam.

Glavni vzrok je, nastavljen je penzionistov in nedoletnih po pisarnah. Ako že šefom samim ne prija, ako se prihuli v njihov stan kak penzionist, koliko manj prija to nam. Šefom ne znižuje penzionist njihovega tarifa, nam pa znižuje našo plačo. On ne dela, da bi se preživljal s svojim delom — za preživež mu menda zadošča penzija — on išče službe za priboljšek in pri tem mu je vseeno, ali odje komu drugemu edini košček kruha, še manj pa mu je do tega, da vsled svojih nizkih zahtev znižuje zahteve drugih, ki se morajo preživljati edino s tem zaslužkom in se morajo takorekoč ukloniti nizkim zahtevam, ako se hočejo vsaj na pol preživeti.

Mnogo šefov tega noče uvideti, ker je to hipna in navidezna korist njihovega žepa, uvideti bodo pa morali to in uvideti bo morala to tudi država, ako hoče biti socialna, ker to geslo se mora preživeti: enemu kolač, drugemu kamen.

Ravno taka je z nedoraslimi. Prenehati mora sprejemanje 14 do 15 let starih dečkov, ki so se naveličali šole ali pa je ne morejo več obiskovati radi slabih uspehov ali še hujših kalamitet. Seveda so le-ti zadovoljni spočetka s par goldinarji na mesec, šef pa tudi, ker mu delajo zastoj ali pa pol zastoj; kako delajo, je drugo vprašanje. Še prepisovati ne zna pravilno, kako bi se potem od njega moglo zahtevati še kaj več. V par letih pa je izprememba tu, kajti šef se ne more sprijazniti z mislijo, da bi primerno zvišal plačo, uslužbenci pa se ne morejo zadovoljiti več z onimi sramotnimi plačami, katere so imeli spočetka, še manj pa morejo shajati, ker družabništvo vedno več zahteva od njega.

Resnici na ljubo bodi konstatirano, da je ta praksa precej ponehala v zadnjih letih, povsem se pa še ni opustila. Povdarjam pa, da se to ni izvršilo iz bogve kako idealnih nagibov s strani šefov, temveč največ radi tega, ker so šefi sami uvideli, da s takimi uslužbenci presneto malo dosežejo, da trpi vsled tega ugled njihove pisarne itd.

Naloga društvenega vodstva bodi torej, delovati na to, da se opusti popolnoma nastavljanje penzionistov in uslužbencev, ki še niso dosegli 18. leta. Ta zahteva pa je tem bolj nujna, ker nam preti uprav vsled novega penzijskega zakona nevarnost, da bodo te še raje sprejemali kakor doslej, ker jim ne bo treba plačevati od njih zavarovalnih prispevkov.

Kakor se je to doseglo na Češkem — in Češko si stavimo kaj radi za zgled, zakaj bi nam torej ne bila tudi tukaj uzor! — potom enkete, katere so se udeležili odposlanci službovalcev in službojemalcev, tako bi se to dalo izvesti tudi pri nas. Ali moramo res na vseh poljih capljati par desetletij za drugimi?! S tako enketo bi se doseglo — kakor se je to zgodilo na Češkem — da se uvede gotova minimalna plača, da se ne sprejemajo penzionisti in nedoletni v naš stan in še več drugih stanovskih vprašanj bi se rešilo kolikor toliko ugodno za nas, kakor se je to izvedlo tudi na Češkem.

Posledica minimalne plače bi bila, da se bo kakovost uradnikov samih zboljšala, ker bodo šefi spočetka, ko bodo morali plačevati določeno mezdo, zahtevali od uradnika več kakor doslej in dogajalo se ne boode več potem, da bi primanjkovalo dobrega naraščaja, kakor se to čuje sedaj semintja.

Znana stvar je, da odidejo iz odvetniških in notarskih pisarn le vsled slabih plač najboljše moči v boljše službe in da ta vede le redkokdaj zopet v odvetniško ali notarsko pisarno, kar pa utegne

postati sčasoma še slabše, ako se ne izpremene razmere prav temeljito. Že sedaj gre vsakdo raje k sodišču, ker ima višjo začetno plačo in sigurnejšo bodočnost nego v našem stanu, to pa se bo še česčeje dogajalo v par letih, ko se število prostih mest zviša vsled tega, ker se je znižala službena doba in ker se pomnože mesta v osmem činovnem razredu; radi tega jih odide mnogo v pokoj. Pa tudi sprejemanje certifikatistov se omeji.

Nasvetovana enketa bi morala sklepati tudi o uvedbi kolektivnih pogodb, ker le ako se pride v okom našemu negotovemu položaju, dobita odvetništvo in notarijat stalno uradništvo, le tedaj preneha biti naš stan nekaj prehodni stan.

Mimogrede omenim tudi, da je vzrok našim slabim plačam zlasti okoliščina, da si večina šefov doslej še ni uvedla nekega občnega zistema za regulacijo naših plač in v obče za režijo, zistema, ki je mogoče tako, da ostavijo na režijo gotov del skupnega dohodka, ker — ako bi to storili — že ugodijo tudi naši zahtevi po zboljšanju. Nekateri šefi že priznavajo sami to; tako se je izrazil svoječasno štajerski odvetnik dr. Brumen, da bi morale dve tretjini izključenega zaslužka osebja pripadati osebju in bi se ne moglo zgoditi potem da se je svoječasno nek socialno-napredni odvetnik izrazil proti mojemu tovarišu, da naj zapusti odvetniško pisarno, češ, da se v odvetniškem in notarskem stanu le izkorisčajo uslužbenci pravdo mozga.

S primerno ureditvijo plač se zboljša kakovost in tudi enerzija uradništva; s tem se zviša ugled našega stanu, ki je odvisen od krogov, v katerih se je mogoče gibati posameznim.

Naloga društvenega vodstva je torej, delovati v soto silo na to, da se čim preje omogoči nasvetovana enketa, na kateri naj se razjasni položaj vsestransko. Ako pa ne bi hoteli imeti naši šefi zmisla za socialni napredek in bi se ne hoteli sprijazniti z mislijo o enketi, pomagati si bomo morali sami.

Skrbeti bomo morali potem, da se zakonodajnim potom prepove penzionistom analogno kakor se je to zgodilo pri našem penzijskem zakonu, nastopati nove službe, vsaj v tem oziru ne trpi le naš stan, ampak občutijo to konkurencio od dne do dne bolj in bolj tudi drugi stanovi, naši sedanji in bodoči šefi in tudi drugi akademični krogi.

Državna organizacija je v tem oziru že izpregovorila in skrb društva bodi, da jo po vseh svojih močeh podpira v njenem stremljenju.

Ako pa hočejo še nadalje sprejemati v odvetniške in notarske pisarne nedorasle, svobodno jim — naša skrb bodi, da se šefi sami ukvarjajo z dotičniki, katere bodo sprejemali proti naši volji.

Toliko glede ureditve plač.

Akcija glede uvedbe nedeljskega počitka je do malega gotova in gledati moramo odslej na to, da se ta tudi izvršuje. Naloga društvenega vodstva je, da se ne samo v Ljubljani, marveč tudi po deželi prepriča, če se tudi faktično izvršuje nedeljski počitek. Kjer pa bi se to ne zgodilo — bodisi da šef tako zahteva, bodisi da hodi uradnik prostovoljno v pisarno — se mora naznaniti zadeve dotični disciplinarni oblasti.

Glede akcije zaradi uvedbe dopusta nas vodi potk novemu zakonskemu načrtu za trgovske uslužbenice in bančne uradnike, v katerem načrtu sicer mi še nismo sprejeti, toda gojimo največje upanje, da se to zgodi. V tem zakonskem načrtu je določba, da ima pravico do desetdnevne dopusta oni, kdor službuje že šest mesecev v eni in isti službi. Društveno vodstvo mora torej pospeševati po svojih močeh sporazumno z državno organizacijo sprejem našega stanu v dotični zakon.

Preidem na penzijsko zavarovanje. Pred kratkim nam je došla vest, da se nam ne uresniči želja po lastnem penzijskem deželnem mestu za Kranjsko v Ljubljani, temveč da se uvede ista razdelitev, kakoršna je pri delavskih zavarovalnicah proti nezgodam, to je da se da deželno mesto za Kranjsko, Primorsko in Dalmacijo v Trst. Kake so tržaške razmere pri delavski zavarovalnici, je vsem znano in boljših ne moremo pričakovati pri našem penzijskem zavodu. Vodstvo društva mora torej pričeti informativno akcijo, ali ne bi kazalo kranjskim odvetniškim in notarskim uradnikom pristopiti k kakemu nadomestnemu zavodu, osobito k penzijskemu zavodu nižjeavstrijskih tovarišev, katerega hočejo razširiti na vso Avstrijo, o čemur bomo sklepali, kadar izidejo izvršilni predpisi k zavarovalnemu zakonu, kjer bode tudi določeno, kateri nadomestni zavodi se priznajo.

Ukrep društvenega vodstva, da se izdajajo stanovski glasovi v „Novi Dobi“ vsako soboto, seveda pozdravljam z veseljem, ker smo s tem pridobili že tudi veliko, da lahko nastopamo tudi napram javnosti, ki more pritrjevati našim opravičenim zahtevam.

To in enako naj bi bile naše zahteve za prvo dobo, treba pa je, da nasvetom, da besedam slede tudi

dejanja, ona dejanja, ki že na prvi hip pokažejo, da gremo na nož v boj za te naše težnje.

Da pa čim prej dosežemo svoj smoter, ponavljam, da je ena prvih nalog vsakega člana, posebno pa naloga vodstvu, da se združi v našem društvu vse odvetniško in notarsko uradništvo na Kranjskem. Zato le na delo, tovariši, vsi za enega, eden za vse, to naj je naše geslo in kdor se noče držati tega gesla, njemu nemila bodočnost.

In s tem končam: Kdor z nami, njemu bodočnost, kdor proti nam, njemu pogin!

K društvu je pristopilo v tem tednu šest rednih članov, tako da je sedaj v celoti pri društvu 102 rednih članov. Nekateri stanovski tovariši še vedno niso priglasili svojega pristopa kljub našemu pozivu. Mislimo, da nam ni treba na dolgo razmotrivati koristi organizacije za posameznika in zato le pozivljamo prav na kratko, naj vendar pristopijo.

Stanovski sestanki. Društveno življenje, posebno pa življenje stanovskih društev ne zahteva samo, da se društveni udeležujejo polnoštevilo rednih in izrednih občnih zborov, temveč da se tudi drugače večkrat sestanejo in pomenkujejo o perečih stanovskih vprašanjih in da se na ta način doseže enotnejše postopanje. To prakso so stanovski tovariši že vpeljali drugod in tudi nam je treba tega. Po deželi, kjer v enem kraju ni veliko stanovskih tovarišev, odpade potreba stanovskih sestankov, ker so tovariši itak vsak dan skupaj, dobro bi bilo prirejati take sestanke morda v Kranju in Rudolfovem. V Ljubljani pa je prirejanje stanovskih sestankov živa potreba. Vsled tega se je društveno vodstvo odločilo za enkrat, da se vrše taki sestanki vsako prvo soboto v mesecu in da se na teh sestankih razmotrivajo in razpravljajo stanovske zadeve. Če se izkaže potreba, prirejali se bodo taki sestanki tudi po večkrat na mesec in se združevala z njimi poučna strokovna predavanja. Prvi tak sestanek bo danes teden, to je v soboto, dne 1. svečana zvečer ob 8. uri v restavraciji pri „Belem konjičku“, Wolfove ulice (zadnja soba). Vse ljubljanske tovariše pozivljamo, da se tega sestanka polnoštevilo udeleže!

Spominjajte se Družbe sv. Cirila in Metoda!

Kraški teran

od 56 l naprej, cena po dogovoru.

Zaloga:

Jakob Lavrenčič
Godnje štev. 4, pošta Dutovlje.

Svojo bogato zalogo
VOZOV

novih in že rabljenih priporoča

izdelovatelj vozov

FRAN VISJAN

v Ljubljani, Rimska cesta št. 11.

Somišljeniki!

Širite in naročajte povsodi „Novo Dobo“! — Zahtevajte list po vseh gostilnah in kavarnah!

Ustanovljeno 1842.

Telefon štev. 154.

BRATA EBERL

Tovarna oljnatih barv, lakov in firneža. Slikarija napisov. Dekoracijska, stavbinska in pohištvena pleskarija. Električni obrat.

Prodajalna:
Miklošičeva cesta 6
nasproti hotela „Union“.

Delavnica:
Igriške ulice 6
Ljubljana.

„Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče št. 4

priporoča slavnim županstvom ter vsem c. kr. in drugim javnim uradom svojo

popolno zalogo uradnih tiskovin,

slavnim hranilnicam in posojilnicam se priporoča tudi v izvrševanje hranilnih knjižic; slavnim narodnim in drugim društvom v izvrševanje vabil, pravil, plakatov, diplom, ki jih izvršuje v navadnem ali v večbarvnem tisku najokusneje.

Postrežba točna in solidna.

Cene zmerne.

Prva
domača dolejnjska žganjarna
Ivan Rakoše i. dr.

Straža-Toplice

priporoča

Slivovko navadno K 1'— lit.	Tropinovec navad. K 1'— lit.
III. " 1'10 "	III. " 1'10 "
II. " 1'30 "	II. " 1'20 "
I. " 1'50 "	I. " 1'40 "
Drožnik III. " 1'30 "	Brinjevec III. " 1'40 "
II. " 1'50 "	II. " 1'80 "
I. " 1'80 "	I. " 2'— "

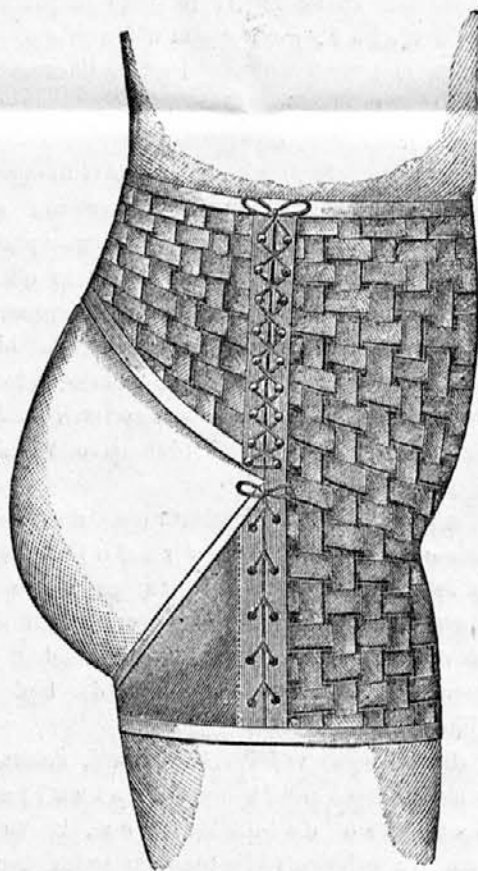
Vinsko žganje (konjak) od 3 do 8 K = $\frac{7}{10}$ litra.

Spezialiteta „Slovenec“ narodna grenčica narodni liker od K 1'10 do K 1'20 liter.

Destilacija vsakovrstnih najfajnejših likerjev od K 1'— do K 1'60 liter.

Uvoz in izvoz čajnega ruma od K 1'— do K 2'— liter i. t. d., i. t. d.

Odpošilja se v steklenicah, zabojih in sodih, ter se prazna nepokvarjena posoda sprejme nazaj v račun in sicer steklenice 10 vin. komad in sodi 5 vin. liter franco Straža-Toplice. Na zahtevo se pošljejo vzorci brezplačno!

Izdelovatelja kirurg. instrumentov

Br. Hlavka, Ljubljana

atelje za ortopedične aparate in bandaže

Priporočata svojo veliko zalogo obvezil za zdravstvo in bolniško postrežbo, bižejev, irigatorjev aparatov za inhalacije s paro in mrzlo, sterilizirane obveze in pamuka, kakor tudi nogavic za krčne žile, kilne pasove, vsakovrstne brizgalke, stvari in aparate za samoklistiranje, najboljša kvaliteta gumijevih posteljnih podložk. Vse bangade se izdelujejo pod strogim nadzorstvom po odredbah p. n. gg. zdravnikov. — Zunanja naročila se točno in diskretno dopošiljajo.

Galvanični poniklovalni zavod z motornim obratom. Popravlja se izvršujejo točno in ceno.

AVGUST BELLE

Unec pri Rakeku,

prva in edina domača opekarna s sušilnim stiskanjem (Trockenpressung).

Prične izdelovati pomladi 1908 zidarsko, zarezno in vso drugovrstno opeko v vsaki množini.

Podružnica v Celovcu

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Spljetu

Delniška glavnica:

2.000.000 kron.

v Ljubljani

Reservni fond:

200.000 kron.

obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun od dne vloge do dne vzdiga

po 4 $\frac{1}{2}$ %

Rentni davek plačuje banka sama.

Sprejema zglasila za subskripcijo deležev Hotel. družbe z o. z. Triglav po 500, 1000, 5000 in 10.000 K

Rentni davek plačuje banka sama.

Svoji k svojim! Kupujte samo pri narodnih tvrdkah! Trgovci, ne naročajte blaga pri protislovanskih tvrdkah!